

OPBOUW

WEEKBLAD TOT OPBOUW VAN HET GEREFORMEERDE LEVEN

uitgave van de gereformeerde persvereniging „opbouw“

Redactie-sekretariaat: Postbus 7176 te Amsterdam.

Administratie: Rotterdamse Rijkweg 174, Rotterdam-8

E. R. POSTMA — EINDHOVEN

PSALM 131

De wijsheid van Dan(i)el

Al op de lagere school — o nee, bij het basisonderwijs — maak je kennis met het vak (!) godsdienst. Het leerboekje dat mij voor ogen staat, heeft overigens meer te maken met bijbelkennis. Het bevat puzzles voor pientere ouders, overmits de lieve jeugd op beminnelijke wijze u vraagt even te helpen bij het huiswerk. Weet wat u doet, want voor u het weet zit u tot over de oren in de problemen. Wat denkt u van de argeloze vraag: „zet in de juiste volgorde Hizkia, Uzziā, Athalia“? En weet u meteen te plaatsen: Uz, Uzziā en Uzziā? Waarmee we maar zeggen willen, dat behalve de luie stoel en het televisietoestel ook een concordantie en een kleine bijbel-encyclopaedie een vorm van doeltreffende geldbelegging kunnen zijn.

Iets eenvoudiger lijkt de vraag Noach, Daniël en Job in de goede volgorde te plaatsen. 't Is maar schijn: de volgorde is juist. Kijkt u maar in Ez. 14:14 en 20. Hoe dat mogelijk is? De hier genoemde „Daniël“ is hoogstwaarschijnlijk niemand anders dan de legendarische koning Dan-el, bekend uit teksten van Ugarit (zie artikel van J. P. Lettinga in De Godsdiensten der wereld, A'dam, 1956; dl II, pag. 333 v.). Op diezelfde Dan-el wordt ook gezinspeeld in Ez. 28:3 — diens wijsheid was zelfs in Tyrus spreekwoordelijk. En daarmee komen we tot Ps. 131.

Tyrus, Uzziā en Hizkia op één lijn

Ps. 131 begint met de nadrukkelijke verzekering: Jahweh, mijn hart is niet hovaardig... Dat klinkt nogal zelfverzekerd, nietwaar? Maar wat is dat, een hovaardig hart?

De uitdrukking komt acht maal voor in het O.T., één maal in gunstige zin (2 Kron. 17:6) en zeven maal in ongunstige zin.

Tot driemaal toe wordt aan de vorst van Tyrus trotse hoogmoed verweten (Ez. 28:2, 5, 17). De context verradt wat dat inhoudt: ik ben een god, een godenwoning bewoon ik midden in zee (de vestingstad Tyrus was vanwege haar vooruitgeschoven positie in zee vrijwel niet in te nemen). Hij bouwt deze waan op zijn wijsheid

en inzicht (wijzer dan Dan-el), vermogen en luisterrijke schoonheid (vorst, volk en stad zijn als het ware één). We noteren: Tyrus' vorst kent zijn plaats niet meer, en hij grondt zijn hoogmoed op aanvechtbare en vergankelijke zaken.

In 2 Kron. 26:16 lezen we, hoe de voorspoed onder zijn regering koning Uzziā naar het hoofd stijgt. Toen hij machtig geworden was, werd zijn hart zo hoogmoedig, dat hij de tempel van Jahweh binnenging om op het reukofferaltaar reukwerk te ontsteken. Dit was een recht, aan de priesters voorbehouden, en het tekent hoever Uzziā in zijn hoogmoed over de schreef ging: hij kent zijn plaats niet meer.

Datzelfde geldt van Hizkia, de man die zijn leven door een wonder met vijftien jaar verlengd zag, op zijn ootmoedig gebed. Maar hij schoot tekort in dankbaarheid voor de weldaad, hem bewezen, want hij werd hoogmoedig (2 Kron. 2:35). Dat openbaarde zich bij het bezoek van Mero-dach-Baladan's gezanten (2 Kron. 32:31; Jes. 39). Op het beslissende moment „vergeten“ zowel Uzziā als Hizkia aan Wie ze hun voorspoed en rijkdom te danken hebben: ze kennen hun plaats niet meer.

Zo vormen ze mét Tyrus' vorst de bevestiging van het sprekenwoord: vóór de val is het hart van de mens hoogmoedig, maar ootmoed gaat vooraf aan de eer (Spr. 18:12). Zowel „eer“ als „val“ suggereren een gradatie in positie, die niet straffeloos valt te negeren.

Verder valt te letten op de tegenstelling „hoogmoedig“ (zich hoog maken, hoog opgeven van zichzelf) en „ootmoedig“ (zich neerbuigen) in Spr. 18:12 en 2 Kron. 32:25, 26.

Gids in Gods tuin

't Is de hoogmoedige aan te zien ook: zijn ogen zijn trots. De ogen zijn de spiegels der ziel. De afgunstige heeft een boos oog (Spr. 23:6; 28:22), de weldadige heeft een goed oog (Spr. 22:9), de hoogmoedige heeft hoge ogen (Spr. 10:12; Ps. 18:28). Het oog kan zuiver zijn of slecht (Mt. 6:22). Wie hovaardig van hart is, wandelt in

grootse dingen (als Nebukadnezar in Babel), in dingen die te wonderbaar zijn: hij droomt als de „zonnekoning“ van Jes. 14, ten hemel op te stijgen (Jes. 14:13 v.). Hij heeft geen oog voor de porties.

Nog eens weer: wie hovaardig van hart is, kent zijn plaats niet meer en waant een nog hogere positie te kunnen bekleden op grond van vermeende kwaliteiten of verworvenheden. Zulke hoogmoed is dan ook onveranderlijk voorbode van de val.

Zo is ook Israëls verleden geweest. Des HEREN tempel is dit (Jer. 7:4). Wij zijn het uitverkoren volk, ons heeft God uit Egypte verlost (Am. 9:7 v.v.). Deze houding trof Jezus ook bij een deel van zijn tijdgenoten aan: Heer, ik dank U dat ik niet ben als die tolenaar. Zij is ook karakteristiek voor de gemeente van Laodicea: ik ben rijk en ik heb mij verrijkt en heb aan niets gebrek (Op. 3:14-22). En daarbij is het niet gebleven: de kerkgeschiedenis loopt verder dan Laodicea!

Overall waar (kerk)mensen met zichzelf en hun positie, afkomst, verworvenheden zo bijzonder ingenomen zijn, tref je diezelfde verwaten zelfgenoegzaamheid. Je proeft de hoogmoed van de gearriveerde, die zich als „old-timer“ opwerpt als gids om de „new-comers“ rond te leiden in de tuin van Gods grote daden. Zelf is hij blasé, kijkt hij verveeld rond — hij weet 't allemaal al wel. Hij kent geen verbazing meer, zoals die anderen — de kerkgeschiedenis is voor hem „gesneden koek“.

Is het voor niets, dat die stoere calvinistische kerken steeds opnieuw gedecimeerd werden? We hebben een verleden — mét grote leiders, partijen, organisaties. Maar hebben we een verleden om trots op te zijn? Of hebben we een God, voor wiens grote daden we ons blijvend in verbazing neerbuigen?

Hoge ogen of verstild geluk?

Is trots ooit, waar dan ook, gepast? Is de kerk misschien daarom aanstootgevend geworden? Zijn daarom de deuren open komen te staan voor verdord dogmatisme of vermomde heterodoxie? Spreken de „kerkvaders“ ons aan of de Schriften? Is een belijdenisgeschrift voor ons wat het was voor een Guido de Brès (N.G.B. art. 37)?

't moet ons aan te zien zijn: mijn ogen zijn niet trots...

Israël ging een lange en zware weg, voor het zo kon spreken en zingen. Maar toen was de rust ook weergekeerd — de rust van de ootmoed. In paats van te wandelen in grootse dingen wist het zich klein als een zuigeling bij zijn moeder (Jes. 66:12, 13), als een gespeend kind. In dit geval gaat het niet om een kind dat oud ge-

Het redaktiesekretariaat van „Opbouw“ is gewijzigd.

Alle stukken bestemd voor de redactie zenden naar Postbus 7176 te Amsterdam.

noeg is om naar het mannenverblijf te verhuizen. In Ps 131 werkt de oorspronkelijke betekenis nog na: het kind heeft zich volgedronken, is verzadigd.

Verstild leeft Israël van de lāfenis van Gods ongedachte troost. Het kent zijn plaats weer. Het weet weer aan Wie het zijn bevoorrechte positie te danken heeft. Dat weerspiegelt zich in de ogen, in het leven en samenleven.

Het slot van de psalm sluit hier prachtig bij aan, met een refrein (als in Ps 130:7, maar nu verkort) op Ps 129 en wat daaraan voorafgaat. Is dat niet de meest zinvolle aansporing voor de toekomst: Israël hope op de HERE, van nu aan en voorgoed? Dan blijft het kerk-geschiedenis.

IN DIT NUMMER

Pagina 77

Ds E. R. Postma,
Psalm 131

Pagina 78

Ds H. Smit,
De vrees voor heerschappijvoering

Pagina 79

Prof. C. Veenhof,
Aktueel belijden

Pagina 80-81

D. W. L. Milo,
De twee getuigenDs C. P. Plooy,
De brief van Jakobus

Pagina 82

Dr M. J. Arntzen,
Kerkelijke examens (II)Ds H. Smit,
Boekbespreking

H. SMIT — DEN HELDER

De vrees voor heerschappijvoering

(1)

Kerkelijk Leven

Reeds enkele malen hebben we ons in „Opbouw” beziggehouden met een nabetrachting op de discussie over een akkoord van kerkelijk samenleven. Daarbij passeerden verschillende „vrezers” de revue. We hebben het gehad over leven uit de wet, over robotisme, over isolationisme. Nu iets over heerschappijvoering. Ik denk niet, dat we die heerschappijvoering als „nummer 4” zullen beschouwen. Neen, hebben we hier niet de vijand voor ons? En is al het voorgaande hierbij vergeleken niet als „kleingod” te bestemmen? Gedeeltelijk kan ik dat toestemmen. Maar anderzijds, laten we er oog voor hebben, dat de zaken nauw met elkaar samenhangen. De heerschappijvoering tiert welig in de sfeer van het wettische leven! Ze aardt buitengewoon goed in de akker van een mechanisch verlopend kerkelijk bedrijf. Hoe floreert ze ook bij de angstige drang naar vereenvoudiging en beveiliging, die tegelijk tot isolationisme leidt!

De vrees voor heerschappijvoering was er duidelijk ook in de Reformatietijd. Hoe kon het ook anders met het imposante roomse instituut op de achtergrond! Alle kerkenordeningen uit die dagen leggen van die vrees getuigenis af. Er is variatie in bewoordingen en nummering, maar overal vinden we het... „Geen kerk zal over andere kerken, geen dienaar over andere dienaren, geen ouderling of diaken over andere ouderlingen, of diakenen enige heerschappij voeren”.

Men zag terug op de roomse inrichting met haar opstijgende lijn van geestelijken tot de bisschop van Rome, een lijn die plaatselijk begint en zich „verbandelijk” voortzet. Vandaar ook, dat de waarschuwing tegen overname van deze „orde” zowel plaatselijke als verbandelijke strekking heeft en evenzeer binnen de kerkeraad als op de meerdere vergadering ter harte genomen dient te worden. Men kan zichzelf de vraag stellen, of onze vaders het gevaar van de heerschappijvoering niet wat breder en tegelijk dieper zagen dan wij zo vaak!

Wat is eigenlijk heerschappijvoering en waardoor kan ze haar kans krijgen? Ik denk aan I Sam. 8. Israël begeert een koning. De HERE zegt, dat ze met die wens Hem verworpen hebben. Een vernietigend oordeel. Het volk wil ten diepste verlost worden van de moeite van het geloof! Het vertrouwen, dat zich niet meer tot de HERE kan verheffen, moet in de koning een „kapstok” vinden, waaraan het kan hangen. Het volk wil ook — en dat ligt misschien nog dieper verscholen — van de geloofsge-

hoorzaamheid verlost worden! Die gehoorzaamheid dient gereduceerd te worden tot een „eenvoudig” buigen voor het commando. De HERE zelf opent onze ogen ervoor, dat de hier begeerde koning niet een dienaar maar een vervanger van God moet worden! Samuël waarschuwt. Op de pot van deze wens past een verschrikkelijke deksel. God vervangen! Deze „noodzaak” zal niet alleen aan de kant van de onderdanen maar ook aan de kant van de overheid gevoeld worden. De gewenste koning zal inderdaad commanderen en alles voor zich op-eisen en zijn eigen wetten stellen!

In I Sam. 8 is het initiatief aan de „benedenzijde”, bij het volk, bij de onderdanen. Natuurlijk kan dat ook anders. Heerschappijvoering zet zich door wanneer de spits van het vertrouwen, dat zich rechtstreeks op de HERE dient te richten, met massief of verfijnd geweld wordt „opgevangen” en vastgehecht aan mensen en colleges — aan hun „ambtsvolheid” of aan hun „gaven”. Wanneer het geloof gaat kwijnen wordt de vervanging van God nagestreefd. En in dat streven zal een splitsing plaatsvinden: een benedenzijde voor de onderdanen, een bovenzijde voor de overheden. Het één komt vóór uit het ander en vraagt om het ander! Een treurige harmonie van „vraag en aanbod”. Totdat... het volk gaat jammeren over zijn koning... (I Sam. 8:18).

Reeds kort na de dood van de apostelen werd de kerk gewikkeld in een geweldige strijd tegen (gnostische) ketterijen. In die strijd werd al vroeg een motto geboren... „Houdt u aan de bisschop!” Straks wordt het bisschoppelijke - ambt - op - zich een houvast, een zekerheid. Zo wordt de bisschop allengs de koning die God vervangt en het Godsvertrouwen annexeert.

Veel later probeert Luther de toorn van de eisende en wrekende God te ontvluchten in het klooster. Daarbij legde hij met graagte de gelofte af van (absolute) gehoorzaamheid aan de orde-overste. Al weer een mens die God vervangt. Weer een „discipline” die de gehoorzaamheid vervangt. En hier is de vervanging van God tegelijk bescherming tegen God. Zo krijgt zuster Luc (uit het bekende boek van Kath. Hulme) te horen, dat de eerwaarde moeder-overste de Christus is in de gemeenschap.

Steeds worden overheid en onderdaan het erover eens, dat het bereik van vertrouwen en van gehoorzaamheid moet worden ingekort. God de HERE is noch voor

het één noch voor het ander „haalbaar”. Men komt tot rust in een mens — zijn ambt, zijn macht, zijn kwaliteit.

Het is natuurlijk erg gemakkelijk „roomse” voorbeelden te kiezen. Maar men vindt de heerschappijvoering ook aan protestantse zijde.

Als een synode voor haar besluiten ingang vraagt op grond van „de haar verleende profetische autoriteit”, dan wordt de kwaliteit van de vergadering een grond buiten de HERE en zijn Woord. Het kerkvolk behoeft niet meer tot God zelf op te stijgen! Maar evenzeer is de heerschappijvoering een feit geworden, als de ouderling bij zijn vermaan zich beroept op zijn ambt en niet meer op het Woord van God. Dan wordt het ambt een „heilig ding”, waarbij de kerkmensen op hun weg naar God gerust kunnen aanleggen en blijven. Steeds weer bemerkt men de vervanging van de HERE, die vooral daarin uitkomt, dat aan God het woord (Woord) wordt ontnomen.

Laten we eens even stilstaan bij die beide voorbeelden uit protestantse sfeer. Er is een eigenaardig verschil tussen. En toch zijn ze één.

Het verschil: De profetische autoriteit van een synode bestaat niet, het ambt van ouderling bestaat wel! De éénheid: Heerschappijvoering wordt gekenmerkt door een buitengewone soepelheid. Ze kan zich evengoed bedienen van een fantasie-ambt als van een (verkeerde) uitoefening van een echt ambt! Ze is niet voor één gat te vangen!

Ze heeft iets in zich van water. Die vloeistof maakt gebruik van de gaten en kanalen die aanwezig zijn. Welke structuur die gaten en kanalen ook vertonen!

In een „institutioneel ingestelde” kerk zal de heerschappijvoering veelal het beeld van de koning vertonen: de tirannie van de ambtelijke institutie met haar wettig genomen besluiten.

In een „vrije” gemeenschap zal de heerschappijvoering zich meer bij de figuur van de richter aansluiten: de tirannie van de be-gaafde leider met zijn machtige ideeën en idealen.

In het boven geciteerde artikel van de Kerkenordening waarschuwen de vaders tegen heerschappijvoering. Ze noemen in dat artikel **echte** kerken en dragers

BIJBELSE RAADGEVINGEN

Wacht u voor twistige
samensprekingen

2 Timotheüs 2 : 23

Er kan onder gelovigen verschil van gevoelens bestaan. Er zijn nu eenmaal, en ze zullen er wel altijd blijven, 'zwakken' en 'sterken', zoals Paulus dat in Romeinen 14 noemt.

Niet ieder heeft een even rijk inzicht in Gods Woord. Niet ieder staat even sterk in het geloof. Niet ieder bezit even scherp de gave van de onderscheiding. Wij moeten allemaal uit de Bijbel dagelijks nog zoveel leren. Daarom mogen we elkaar nog niet minachten als bekrompen of ook veroordelen als laks en minder ernstig. We moeten elkaar als broeders aanvaarden, zoals Christus ons aanvaard heeft.

De verschillen die daarbij openbaar komen mogen ons nooit verleiden tot twistige samensprekingen.

In ondergeschikte zaken moeten we het oordeel aan de Heer overlaten. Hij kocht ons met zijn bloed. Hem behoren we als zijn knechten toe. Hij zal ons allen eenmaal oordelen, niet naar eens anders maar naar ons eigen doen en laten.

Niet eindeloos blijven doorpraten en debatteren. Maar tot de-anders-van-gevoelen-zijnde broeder of zuster met Paulus zeggen: 'Als jullie over het een of ander een andere mening hebben, zal God je daar nog wel inzicht in geven. Maar laten we wel telkens verder bouwen op wat we bereikt hebben!' (Filippenzen 3 : 15, 16).

Bilthoven.

B. Telder

van **echte** ambten. Zij hadden niet de illusie, dat het afschaffen van fantasie-ambten de strijd tegen de heerschappijvoering tot een overbodigheid zou maken. Zij wisten, dat die heerschappijvoering elke voorhanden kerkelijke inrichting — hoe zuiver ook! — aan zich dienstbaar kan maken, wanneer eenmaal het geloof en de geloofsgehoorzaamheid zijn gaan kwijnen! Daarin zit iets van de jaloersheid van onze God. Wanneer het geloofsvertrouwen ontbreekt kan en mag de kerk door niets meer gered worden. Dan alleen door bekering.

Om gezondheidsredenen heeft ds H. Amelink zich genoodzaakt gezien voor het redacteurschap van „Opbouw” te bedanken.

Vanaf de oprichting is hij als medewerker aan „Opbouw” verbonden geweest; de laatste tien jaar als lid van de redactie.

Wij zeggen hem hartelijk dank voor het vele werk dat hij ten dienste van ons blad heeft verricht en hopen, dat hij de gelegenheid zal vinden om regelmatig nog een bijdrage aan ons blad te leveren.

Bestuur en Redactie

C. VEENHOF — KAMPEN

Aktueel belijden

Er is nog één moment in de levensarbeid van Groen van Prinsterer waarop ik wil wijzen. En wel op zijn belijden van het Evangelie.

Ook wat hij in dat opzicht zei en deed is Groen weer hoogst aktueel.

De omschrijving van wat hij onder het belijden van het Evangelie verstond en de daad daarvan treedt op bijzonder duidelijke wijze aan het licht in Groen's optreden ten opzichte van het Nederlandsche Zendelinggenootschap. We zullen daarom daarvan nu iets zeggen.

☆☆☆

Het Nederlandsche Zendelinggenootschap werd in 1797 opgericht. Het werd in het leven geroepen om allen te verenigen, die bekeerden te arbeiden „tot de uitbreiding van het ware christendom, zoals dat gelegen is in het geloof des harten in de Here Jezus Christus als de Goddelijke Verlosser Die voor ons en in onze plaats onze zonden gedragen heeft in Zijn Lichaam op het hout.” Dienovereenkomstig had het tot devies: „Vrede door het bloed des kruises.”

In de loop der jaren kwamen „vrijzinnige” lieden in het bestuur, o.a. de bekende leider van de „Groninger School”, prof. Hofdstede de Groot. De „Groningers” loochenden o.a. dat Jezus Christus de Zoon van God is. Zij ontkenden dat de Heilige Geest waarachtig God is. En ze verfoeiden de prediking van het schuldittendelgend offer van Jezus Christus aan het kruis. Die prediking diskwalificeerden zij als „bloedtheologie”. Het lijden en sterven van de Heiland was voor hen niet meer dan het betoon van zijn liefde voor de mensen. Deze invasie van vrijzinnige bestuursleden deed ook haar — funeste — invloed gelden in de opleiding van de zendingen. Reeds in 1842 waarschuwde Groen van Prinsterer tegen dit gevaar, maar zonder resultaat. Ten slotte schreef Groen een brochure waarin hij de situatie in dit Genootschap scherp kritiseerde. Uit deze ongelofelijk geladen brochure zal ik het een en ander citeren.

☆☆☆

Zijn kritiek op het Zendelinggenootschap is voor Groen een gewetenszaak.

Er zijn namelijk situaties „waarin men door zwijgen beaamt, door lijdelijkheid ondersteunt, door niet bestraffen van een verderfelijke leer, den leugen-prediker gelijk wordt; waarin men wat de belijdenis van de Heer op de lippen, de Heer verloochent, omdat men aan zijn vijanden de hand reikt.”¹⁾

Naar Groen's overtuiging moet steeds kritiek worden geleverd op wat strijdt met het Woord van God, met de waarheid van het

Evangelie. En dat zonder aanzien des persoons. Groen is „geen vijand van ernst en nadruk in de kritiek.” Ik begeer niet, zo schreef hij, „dat aan de eigenliefde der Auteurs de waarheid worde ten offer gebracht, ik betwist niet dat de oordeelkunde somtijds tot het toebrengen ener wonde verplicht is, mits niet het kwetsen, maar het genezen worde bedoeld; mits de oordeelkunde onder het kwetsen heelkunde zij; mits de scherpheid van het mes, onder leiding van de heelmeeester, aan het bederf weren, niet aan een onbarmhartig grieven en kerven worde gewijd.”²⁾ Speciaal in de situatie van volk en kerk in zijn dagen achtte Groen deze kritiek noodzakelijk. „Wel verre van overdreven omzichtigheid en verschonend stilzwijgen te verlangen”, zo schreef hij, „acht ik veeleer dat, bepaaldelijk in ons Vaderland, meer wrijving en botsing der denkbeelden wenselijk is. Zonder vrijmoedige toetsing der wederzijdse gevoelens is er geen wezenlijke vooruitgang.”³⁾

☆☆☆

Nu waren er mannen die Groen van harte als gelovigen en dus als broeders beschouwde die er geen bezwaar tegen hadden samen te werken in een organisatie als het Zendinggenootschap met lieden die de Godheid van de Here Jezus, de schuldttelende kracht van zijn kruisdood en de werking van de Heilige Geest loochenden. Zij achtten zich „in genen dele geroepen om de vereniging met de voorstanders en bestrijders der waarheid ter Christelijke samenwerking, tegen te gaan. Zij achtten het voldoende als men de naam van Christus als leus ophef! Een verwijzing naar het „wat dunkt u van de Christus?” beschouwden zij als een „onvoorzichtigheid”. En elk bezwaar tegen het gezamenlijk werken „naar strijdige beginselen” stelden zij op rekening van „hoogmoed en liefdeloosheid”. Als men dan zulke broeders de vraag stelde hoe het Zendelinggenootschap stond ten opzichte van de genoemde vraag klaagden zij over de „klein-geestigheid” waarmee men „in een Christelijke instelling den echt-Christelijken zin van ootmoed en verdraagzaamheid miskende.”⁴⁾

Met deze stand van zaken voor ogen vraagt Groen nu aan de christenen die met hem aan de aangenomen leer der Christelijke Kerk gehecht zijn: „Zijn er geen waarheden waaromtrent, onder het bestuur van de onfeilbare Leidsman door alle tijden heen, overeenstemming der gelovigen geweest is; zijn ze u onbekend, acht gij ze onverschillig, meent gij aan liefde zonder leer genoeg te kunnen hebben, of, laat ik beter zeggen, meent gij dat liefde zonder geloof, zonder aanneming der leer van Gods liefde jegens zondaren aan het kruis geopenbaard, mogelijk is; kunt gij de waarheden voor uw eigen rust en voor de behoefte van het geweten van zondaren missen; hebt gij voor de prediking van het Evangelie onder de heidenen geen Bijbel nodig die het Woord van God is, geen Zaligmaker die zich, omdat het hem toekwam, Gode even gelijk heeft gemaakt; geen barmhartige Hogepriester die zich zelf voor ons heeft overgegeven, die voor ons voldaan en onze zonden in zijn lichaam gedragen heeft op het hout; geen Heilige Geest door wie het hart geopend en de Gemeente in alle waarheid geleid wordt; zijt gij waarlijk te vrede

HIJ KOMT (IV)

MARIA: „En toen hij bij haar binnengekomen was...”

Luc. 1 : 28.

Hij komt! De engel zei mij wondre dingen
ik hoor nog steeds zijn lichte vleugelslag.
En toen begon een lied in mij te zingen
omdat ik, God, Uw Zoon ontvangen mag!
Hij komt in mij, die tot Zijn volk wil komen
met grote kracht en met barmhartigheid,
die sterken heeft verstoten van hun tronen,
en hem, die honger heeft, een feest bereidt.
Hij komt, Hij komt, ik voel Zijn hart reeds kloppen,
— Gods hart houdt met mijn hart gelijke tred —
Ik zie met vreugde Juda's heuveltoppen,
en hoor de groet van nicht Elisabeth.

Uit: „een boom in de wind” - nel benschop - uitg. kok, kampen

met het klatergoud dat men ons, als de uitgevonden steen der wijzen, in de hand speelt?”⁵⁾ Als het zo met u staat, zo vervolgt Groen „hebt dan de moed om het juk der Evangelie-leer te verbreken; om ze openlijk te verwerpen; om althans, zonder omwegen, te erkennen, dat gij de verloochening van geen enkele waarheid der Openbaring als een genoegzame grond van onverenigbaarheid van inzichten en bedoelingen beschouwt. Doch, is het tegendeel waar, ligt er ook in uw hart nog een vonk van het vuur dat de profeet bedoeld heeft in de woorden: „de ijver van uw Huis heeft mij verteed”; en mocht het u blijken dat gij, onder de naam van liefde, vrede, en verdraagzaamheid, aan het veldwinnen van antichristelijke wanbegrippen bevorderlijk zijt, legt dan een flauwhartigheid af die verderfelijk is, en waardoor ook het Nederlandsche Zendinggenootschap onder de invloed van het ongeloof gebracht wordt.”⁶⁾

☆☆☆

In wat Groen met zoveel droefheid en zorg in het Zendelinggenootschap signaleert ontdekt hij de grote zonde, tegelijk ook de grote verzoeking van de gelovigen, van de kerk van zijn dagen. Het is namelijk zo dat in iedere periode van de geschiedenis der kerk het Evangelie op een bepaald punt wordt bestreden. Of, anders gezegd, dat een bepaald aspect van de waarheid Gods wordt geloochend en daarom de geloofstrijd der kerk zich op dat punt concentreert, althans zich concentreren moet. Dat was in vroeger eeuw b.v. het goddelijk Zoonschap van Jezus Christus, de radicaliteit van de verdorvenheid van de mens, de soevereiniteit en exclusiviteit van Gods genade, de rechtvaardigheid des geloofs.

In Groen's dagen was dat naar zijn vaste overtuiging de **valse verdraagzaamheid** ten gevolge waarvan men in de Kerk en in andere gemeenschappen hen die de waarheid van het Evangelie in

enigerlei opzicht loochenden als gelijkberechtigden accepteerde en met hen samenwerkte. O zeker, er waren er nog velen die waarheid van het Evangelie, alle waarheden die de Kerk aller eeuw van harte aanvaardden en predikten. Maar, zo schreef Groen, „die handhaving zelf wordt ongenoegzaam en bijkans overvloedig, indien men niet vooraf een dwaling te keer gaat, welke thans veld wint, welke thans heerschappij voert, waarin thans voor alle dwalingen een steunsel gezocht wordt”. Het is deze dodelijke dwaling „dat de Kerk generlei overeenstemming behoeft in het geloof; dat de eenheid der Gemeente op de menigvuldigheid der individuele meningen berust; dat elke mening, ook die de heiligheid der Schrift en het aanzijn van den Christus wegedeneert, in de Christelijke Kerk gelijk rechtheeft. **Belijdenis van het uitsluitende recht der Christelijke waarheid in de Gemeente; belijdenis der onverenigbaarheid van deze waarheid met hetgeen gij, medegelovigen! voor antichristelijk houdt, dit is het wat ons, indien wij getuigen en, enigermate althans, naar de eis dezer tijden, martelaars der waarheid verlangen te zijn, in de tegenwoordige toestand van de Kerk betaamt.”**

„Let op”, zo bezweert Groen zijn broeders, „wat men u verbiedt en wat u vergund wordt. Gij moogt de ganse Kerkleer bekend maken en aanprijzen, tot in de fijnste uitpluizingen der meest geprezen dogmatiek. Gij moogt de predestinatie met den aankleve van dien, betogen van de kansel en in geschrift. Niets hebt gij te duchten, zolang gij aan anderen de bevoegdheid niet betwist om aan de Gemeente de leugen voor te dragen die hun waar, en het kwaad dat hun goed dunkt.”

O, neen, men wil de waarheid niet verbannen — „mits de goede verstandhouding met de leugen worde bewaard. Het blijven bij de kudde, o ja! staat de herders vrij — mits aan de wolf verdraagzaamheid worde betoond. Men ontzegt u niet het prediken van de Christus die gij voor de Enige Waarachtige houdt — mits gij aan

het prediken van een andere Christus, van de verheven hemeling, van de Wijsgeer, van de niet meer zondeloze, van de niet meer historische Christus geen ergernis noemt." ⁷⁾

☆☆☆

De situatie van de christenen van zijn dagen vertoont, volgens Groen, in dit opzicht veel gelijkenis met die van de eerste christenen. Ook aan die werd de verering van de Christus toegestaan op conditie dat zij ook de Keizer hun hulde betoonden. Een dergelijke verering van de Christus gunden de Keizer aan de jonge christenen graag. Ook de Keizers „wildten Christus wel tot een voorwerp van verering stellen; op één voorwaarde evenwel, namelijk dat Hij niet in de plaats, maar in de rij van de afgoden zou staan, en de Christenen zijn verbrand en in de schouwspelen verscheurd, alleen omdat zij, voor die verdraagzaamheid, te bekrompen en uitsluitend zijn geweest."

In de negentiende eeuw wordt nu in Nederland, door de openbare mening, „dezelfde ruimte van beschouwing ten aanzien van de godsdienstbegrippen verlangd." Men kent de voorwaarde voor de algemene vrede, een voorwaarde die men ook in de Kerk laat gelden. Geloof en belijd de Christus als de Zoon van God in zijn lijden en sterven als schuldeldgend offer voor de zonde der wereld — maar sta tegelijk toe dat in de Kerk anderen dat ontkennen en Jezus eren op allerlei manier, alleen niet als de Zoon van God die de zonde der wereld droeg en verzoende. Als men aan deze voorwaarde voldoet „is het wel: onttrek u er aan, en, zo men tegen uw machteloosheid geen strenge maatregelen van terechtwijzing of uitbanning behoeft, spoedig zult gij, al is het slechts door minachting en hoon, ondervinden dat gij, in de schatting der toongeveren, een liefdeloos en onverdragelijk mens zijt."

Maar, en Groen legt daar alle nadruk op, „dat wat men in dit opzicht van de christenen, van de leden der Kerk, vraagt, is hun niet toegestaan! „Verdraagzaamheid moogt ge niet bewijzen aan hetgeen in uw oog Godslastert is. Ge moogt niet vergeten dat vereniging van water en vuur, alleen wanneer het vuur uitgedoofd is, mogelijk wordt." ⁸⁾

☆☆☆

Het punt waar, de wijze waarop het geloof der Kerk wordt aangevallen en geloofhend bepaalt nu de concrete inhoud, de spits van het belijden. En dat is in Groen's dagen de valse verdraagzaamheid, de onverschilligheid waarmee gelovigen, ambtsdragers het aanzien, het toelaten dat in de Kerk en in allerlei vereniging de loochenaars van het Evangelie naast hen en in samenwerking met hen

hun verwoestend werk verrichten.

Het is voor Groen een trieste en verontrustende zaak dat vele van zijn geloofsgenoten, zijn broeders wel „hun geloof verkondigen", maar in de zaak waar het vóór alles op aan komt op fatale wijze te kort schieten. Zij laten namelijk „als leden van Kerk of Genootschap, anderen in de verkondiging van hun wangeloof ongemoeid." En zij zijn bij hun falen in hun allereerste roeping „op de volkomenheid hunner trouwbeloning gerust; zien althans de uitgestrektheid niet van hun vergrijp. Evenwel zij verzaken de Heer, juist in het éne waarin belijden van de Heer te pas komt." Deze mensen zijn gelijk aan de bewakers van een stad „die overal bij de hand is, behalve waar de vijand zich bevindt." Zal men de „onversaagdheid" van deze wachter roemen? En zou men een „hoge dunk" moeten hebben „van de oprechtheid en ijver van hen die in elk gevaar der Kerk met de meeste vrijmoedigheid uitkomen voor alle waarheden, met uitzondering der éne welke bedreigd wordt"?

Groen vat zijn bewogen uiteenzetting van het ware, het actuele belijden, dat tegelijk een indringend appél is, in deze woorden samen:

„Het belijden, waarin de kracht van het Christelijk geloof zich openbaart, ligt niet altijd in het getrouwelijk opzeggen van al de Artikelen der geloofs; niet altijd in onvoorwaardelijk onderschrijven van de Symbolische Schrift; zelfs niet in een prediking waarin geen enkel woord aangetroffen wordt dat de meest rechtzinnige leermeester ergeren zou." Neen, „het belijden is het uitkomen voor de waarheid op het punt waar de verdediging bezwaar heeft, waar het belijden met lijden vergezeld is."

Zoals „de aanval het kritieke punt wijst, zo volgt, uit de aard der verloochening, de aard der belijdenis welke, naar de verschillende omstandigheden, in ieder tijdsgewricht der gelovigen voegt. Door zodanig belijden is het alleen dat de Kerk wordt behouden en dat de waarheid, in de strijd zelve telkens ontwikkeld en bevestigd, over de dwaling in de veelsoortigheid van haar vijandige vormen triumpheert. Altijd één waarheid is er, wier belijdenis, terwijl men de ganse waarheid vasthoudt, speciaal belang heeft; tegen Arius de Godheid van de Heer; tegen Pelagius de vrije genade; tegen de Roomse Kerk de rechtvaardiging door het geloof alleen; tegen de Remonstranten de Souvereiniteit Gods." ⁹⁾ En nu is die éne dwaling, zoals boven reeds werd gezegd, „de dwaling dat de Kerk generlei overeenstemming behoeft in het geloof; dat de eenheid der Gemeente op de menigvuldigheid der individuele meningen berust, dat elke mening, ook die de heiligheid der Schrift en het aanzijn van de Christus wegedeneert, in de Christelijke Kerk gelijk recht heeft."

Ten aanzien van die éne waarheid was in Groen's dagen — en is niet minder in de onze! — „plichtsbetrachting en moedbetoon aan de orde van de dag." ¹⁰⁾

¹⁾ Het Nederlandsche Zendingsgenootschap, 's-Gravenhage, 1848, 62. ²⁾ Idem, 64. ³⁾ Idem, 65. ⁴⁾ Idem, 74. ⁵⁾ Idem, 76/7. ⁶⁾ Idem, 77. ⁷⁾ Idem, 140/1. ⁸⁾ Idem, 141/2. ⁹⁾ Idem, 139/40. ¹⁰⁾ Idem, 140/1.

D. W. L. MILO — VIERHOUTEN

De twee getuigen

Bijna elke zaterdag kwamen ze ons opzoeken. Om te spreken over de gevaren van het christendom en over de spoedige afloop van deze wereld. Ze kregen maar een enkele maal de kans, hun droevig evangelie te verkondigen. U weet dat zelf wel: Jehovagetuigen komen u nooit opvrolijken. We hebben hun dan ook duidelijk gemaakt, dat wij zelf de Bijbel trouw lezen, dagelijks naar de Heere luisteren, wekelijks de kerkdiensten bezoeken, onze zaligheid voor dit en het toekomstige leven alleen van Christus' verdienste verwachten — en aan hun spitsvondig Bijbelgebruik verder geen behoefte hebben. Zelfs hun lectuur werd niet gekocht: we hadden namelijk al zo een en ander. Ze namen dat allervriendelijkst op, schudden het stof van hun voeten, gingen weg en kwamen de volgende keer terug.

Mijn vrouw had ergens een zwak plekje voor de twee getuigen. Dat heeft ze ook ten aanzien van het Leger des Heils. Ze respecteert de hondse trouw, waarmee jongemannen elke vrije dag weggeven om volgelingen zalig te maken. Ze apprecieerde hun verzorgde uiterlijk. Daarom kocht ze de twee getuigen om: ze kregen een kop koffie mits ze hun Bijbelteksten voor zich hielden. Daar traptten ze in. Voor een kop koffie verkochten ze hun profetenroeping. En neem het hun niet al te kwalijk; de behandeling, die deze mensen in een christelijke landstreek ondervinden, is vaak ergerlijk en zeer onchristelijk.

Zo nu en dan probeerden ze het nog eens, een glimpje van hun boodschap uit te stallen tijdens de koffie. Dan was een korte herinnering voldoende om hen tot zwijgen te brengen. Ze prezen de koffie, prezen de christelijke ontvangst, betreunden onze hardnekkigheid, schudden het stof van hun voeten, veeften hun mond af en gingen huns weegs.

—o—

Jaren geleden kwamen we voor een vakantie op een camping aan de

C. P. PLOOY - EDE

De brief van Jakobus

Laat niet zovelen uwer rechters zijn (4 : 11, 12)

Dit is een opschrift naar analogie van 3 : 1: laat niet zovelen uwer leraars zijn. Zoals het anderen willen „beleren" ons in het bloed zit, zo ook het anderen willen be- veroordelen. Het rechttertje spelen. We weten het zo goed voor een ander, we zien zo scherp de splinter in zijn oog, maar de balk in eigen oog... Matth. 7 : 1-6.

Dit kwaad spreken en „lichtelijk en onverhoord oordelen" is óók een zonde van de tong, waar Jakobus telkens weer op terug komt, 1 : 19, 26; 3 : 1-12. Het geeft ook aanleiding tot het onderling „strijden en vechten". (4 : 1)

Tot 3 x toe noemt Jakobus hier de „broeder". Dat kan nooit samengaan: broeder-zijn en kwaad-spreken. We leven als broeders onder de „koninklijke wet der liefde" (2 : 8). Wie dan samen met zijn

broeder onder de boog van deze wet levende toch van zijn broeder kwaadsprekt en hem oordeelt, spreekt kwaad van en oordeelt de wet. (Verg. voor een dergelijke manier van spreken 1 Joh. 1 : 10: als we zeggen, dat we niet gezondigd hebben, maken we God tot een leugenaar.)

En wie de wet oordeelt, stelt zich als rechter tegenover de wet op. Maar dat past ons niet. Ons betaamt slechts de positie van „dader der wet" (1 : 22).

Jakobus volgt hier een kettingredenering:

wie zijn broeder kwaadsprekt — oordeelt hem;
wie zijn broeder oordeelt — oordeelt de wet;
wie de wet oordeelt — is een rechter der wet.

Hij wil kennelijk met deze opeenstapeling van conclusies de ogen openen voor dit grote kwaad, dat de broederschap uiteenscheurt. Eén is aller Wetgever en Rechter!

Middellandse Zee. Naast ons stond een leuk gezin, dat iets voor de medemens over had. Daarom paptten we aan of lieten ons aanpappen. Een wederzijdse uitnodiging voor een koffievizite. Toen bleek de huisvader een der Nederlandse voorgangers van de Jehovagetuigen te zijn. Meteen vroeg ik hem: zullen we de vakantie mooi houden en niet aan godsdiensttwisten beginnen? Na enig nadenken stemde hij toe; mits we op de laatste avond over de religie konden praten. Dat kon. Zo hielden we de vakantie mooi en kwamen tot een slotavond, die niet meer bedorven kon worden.

Op die slotavond kwam het tot een ernstig gesprek: over onze verlorenheid, over Gods plan met deze wereld, over de volkomen verlossing door Jezus Christus, over het laatste oordeel en over het eeuwig voortleven der gelovigen op een nieuwe aarde.

Op sommige punten waren wij het goed eens. Op andere punten bleken we het goed oneens te zijn. Het gesprek was meer dan een steekspel: er kwam ook iets van wederkerige zorg om de geestelijke positie van de naaste voor de dag. We hielden het mooi. Aan het slot vroeg hij me, wat ik van zijn aandeel in het gesprek vond.

We waren openhartig geweest — en je kon wat zeggen. Ik zei dus: u doet zoals al uw leerlingen doen. U kent veel teksten. U gebruikt ze slagvaardig en snel — maar dikwijls onjuist. Op elk trefwoord trekt u een laadje met Bijbels materiaal open. Maar als we daar op doorgaan, blijkt uw laadje verder leeg en trekt u verkeerde laadjes open. Eigenlijk kunt u alleen overtuigend spreken tegen mensen, die Gods Woord nog niet kennen en zijn stem niet beluisterden. Maar wie met het vleesgeworden Woord hebben leren omgaan doorzien uw „gebruik” van de Bijbel. Die zien namelijk, dat u de Bijbel gebruikt als een arsenaal vol theologische munitie voor uw eigen mysterieuze aanvallen.

—o—

U zult ook die Jehovagetuigen wel eens aan de deur krijgen? Vraagt u maar: wat dunkt u van de Christus? Wiens Zoon is Hij? Is Hij de ongeschapen Zoon van God? Of is hij van huis uit een geschapen engel? Kijk, dan weet u waar u aan toe bent. En u weet, waar de getuigen aan toe zijn.

En ook als u vraagt naar de kerk. Dan krijgt u geen antwoord als in zondag 21 staat gegeven (een van de mooiste antwoorden, die u in de catechismus aantreft) — maar u hoort iets over de organisatie van de Anti-Christ. Ze zien in de staatkundige en de kerkelijke organisaties de twee machtexponenten van de Antichrist. Daarom schuwen ze beide als de pest. Daarom breken ze beide af, voorzover ze maar kun-

nen. Hun oordeel over de kerk maakt hen gehaat bij alle kerkmensen. De meesten ontvangen hen niet in hun huis en zeggen niet: wees gegroet. Geheel overeenkomstig de Schrift. En hun oordeel over de staatkundige organisaties maakt hen gehaat bij alle regeringen. Weinigen zijn zo onbarmhartig afgeslacht door Hitler als de Jehovagetuigen.

—o—

Toch zit er iets sympathieks in hun optreden; iets dat we ons kunnen aantrekken. Ze zijn zachtmoedig als Mozes, die de zachtmoedigste man ter wereld is genoemd. Daarin kunnen ze veel christenen tot voorbeeld dienen. Ze zijn zelfverloochenend op een wijze, die christenen tot nadenken stemt. Ze hebben zorg voor hun medemens. En ze zien met reikhalzend verlangen uit naar de spoedige vernieuwing van hemel en aarde. Die verwachten ze trouwens dit jaar of uiterlijk in 1975. Er valt niet om te lachen — want zo'n spoedige datum kon óns wel eens ongelegen komen!

Er zit nog iets in hun opvattingen, dat we niet mogen voorbijgaan. Ze zien de wereldse macht in het kerkelijk hiërarchisch systeem — iets, wat honderdduizenden christenen weigeren te zien. Ze zien dat de kerk bloeide, toen deze in de catacomben verbleef; maar in verval raakte vanaf het moment, dat ze bovengronds en door wereldlijke regeringen geregistreerd en gewaardeerd werd. Ze zien dat alle broedertwisten, die in een kleine kerk door onderlinge censuur onmiddellijk gedoofd zouden zijn, door middel van de hiërarchische beroepsinstanties geprolongeerd kunnen worden van hier tot ginder en van voren af aan. Ze zien, dat op deze wijze de Satan een legitieme plaats in de kerkelijke structuur kan krijgen, waar geen macht ter wereld hem van af stoot.

Ze zijn natuurlijk fout en kettters en gevaarlijk en onaanvaardbaar. Accoord, alles accoord. Maar ze hebben ook iets gelezen over een vrouw (de kerk wordt in de Schrift aangeduid als een vrouw), die met alle koningen der aarde gehoereerd heeft. En ze hebben iets gelezen over de Satan, die op de aarde is geworpen en een korte tijd grote macht heeft gekregen. Wee de bewoners van die aarde!

—o—

Onlangs is een van onze twee getuigen bij een auto-ongeluk omgekomen. Hij was zwaar gewond, maar bij kennis. De dokter zei: we zullen je bloedtransfusie geven en weer oplappen. De man zei: ik ben Jehovagetuige, dokter, ik weiger principiële elke bloedtransfusie. Een zachtmoedige jongen is die nacht overleden. Hij zal geen koffie meer bij ons komen drinken. En wij zullen hem een beetje missen.

HULP BIJ BIJBELSTUDIE

aards-domheid (geen intellectueel tekort, maar zondige ondeugd) die altijd verkeerd reageert; lachen als men huilen moet (4 : 9), zwijgen als men spreken moet, babbelen als men zwijgen moet (3 : 1; 4 : 11) enz. „Wijsheid-zonder liefde”, die genadeloos lacht, onmenselijk zwijgt, liefdeloos oordeelt. (Smelik).

Wacht u voor ijdele planning (4 : 13-17)

D.V. Dat is de gebruikelijke inkorting van 4 : 15. Deo volente = als God wil. Maar vers 15 omvat wel wat meer: „Indien de Heer wil, zullen we leven en dit of dat doen”. We zijn met ons D.V. nogal kwistig. Ménen we het ook? En nemen we het ook, als de Heer niet wil, dat we leven en dit of dat doen?

Er is een prachtige spreuk van Salomo (3 : 6):

„Ken de HERE in al uw wegen, dan zal Hij uw paden recht maken”.

D.w.z. betrek Hem in al uw plannen, overleg alles met Hem in uw gebed, — dan zal Hij uw paden recht maken. Hoe het ook gaat, Hij zal altijd een pad banen, waarlangs uw voet kan gaan.

Planning hoort bij het wezen van de verantwoordelijke mens. Planning verbindt het heden met de toekomst. Het plan lokt, bezielt, geeft veerkracht en uitzicht. On-

danks de marge van onberekenbaar risico blijft de mens plannen maken. En dat is goed. Besef van *verantwoordelijkheid* moet echter samengaan met besef van *afhankelijkheid*. Afhankelijk je weten van Gods planning verstoort onze planning niet, maar wel onze zelfverzekerdheid, grootspraak en ijdel roemen. Als we ons van God emanciperen en autonoom gaan opstellen, vallen onze plannen niet binnen de planning van Gods Koninkrijk. (Smelik)

Hangt het 17e vers er niet wat los bij? „Als iemand dan weet goed te doen en het niet doet is het hem tot zonde”.

Toch is er wel degelijk verband. Jakobus' waarschuwing tegen ijdele planning is n.l. tweeledig. Ijdele planning kan zijn: onnadenkend zeggen: we gaan morgen hierheen en overmorgen daarheen, zonder te weten of we er morgen nog wel zijn. Maar het kan óók zijn: tot morgen uitstellen wat we vandaag van de Heer moeten doen... we weten immers niet, of we er morgen nog wel zijn en het nog kunnen doen?

Dat zijn de *twee kanten* van ijdele planning.

Wie een geweldig plannenmaker is in eigen belang is vaak niet in beweging te krijgen om te doen, wat God van hem vraagt vandaag te doen.

Onze stoutmoedige plannen strekken zich soms uit ver buiten ons vermogen, — terwijl we niet doen

het goede wat binnen ons bereik ligt.

Waar ligt ons grootste risico? Niet onderweg, maar thuis. Als je aan je stoel vastgeklonken zit, terwijl de Heer je roept het goede te doen. Het risico van het wel te *weten*, maar niet te *doen*. (zie hier weer de grote lijn door Jakobus' brief).

Tegen die risico kun je je zelfs bij God niet dekken. Omdat het zón-de is. En daar kun je je alleen van bekéren.

Doe het goede en stel niet uit tot morgen, wat de Heer je wijst dat je doen moet, — dan zal Hij onderweg uw uitgang en uw ingang bewaren, van NU aan, *vandaag*, tot in eeuwigheid. (Ps. 121 : 8)

Zó te leven is wederom een bewijs van „wijsheid-die-van-boven-is” (3 : 15).

Jakobus waarschuwt tegen een levenshouding, die niet concreet rekening houdt met Hem, Die ons leven en ons sterven in Zijn hand houdt.

„Het verdringen van ons weten van de dood is on-wijs en inhu-maan. Het is toegeven aan de drang tot eeuwige prolongatie van ons bestaan, onze bestaanswijze, onze omstandigheden. Het is leven alsof men het leven genómen heeft in plaats dat men het ont-vangen heeft.” (De Graaf)

DR M. J. ARNTZEN — BREUKELN

De kerkelijke examens (II)

■ Invloed van de hogeschool

Wanneer de kerken zelf lieverlee de band aan de belijdenis verliezen, kan het niet uitblijven dat de examens door kerkelijke vergaderingen afgenomen, meer en meer tot een ijdele vertoning worden.

Het moet helaas geconstateerd worden, dat de afwijking van het belijden dikwijls bij de universiteiten begon. Kwamen de dwalingen van Arminius niet vooral in het licht aan de universiteit te Leiden? En zijn allerlei dwalingen in de (syn.) gereformeerde kerken niet ter wereld gebracht in de kring van de theologische faculteit van de V.U.? Daar is de grote kraamkliniek voor allerlei vreemde opvattingen. Daarom is het nodig, dat er op de kerkelijke vergaderingen toegezien wordt. Bij examens moeten ongereformeerde kandidaten worden afgevoerd. Maar er moet ook gesproken en gehandeld worden met predikanten en docenten, die een verkeerde leer brengen. Anders zou men alleen de kandidaten treffen, en zouden predikanten en hoogleraren vrijuit gaan.

De kerkeraden hebben diligent te zijn. Vooral de kerkeraden in universiteitssteden. De taak van het toezicht op de leer van predikanten en hoogleraren mogen de kerkeraden en andere kerkelijke vergaderingen zich niet laten ontnemen. Men probeert het nog wel eens voor te stellen, alsof het dikwijls over theologische kwesties gaat, waar een gewoon gemeentelid, ook de „ongeschoolde, eenvoudige” ouderling niet voldoende over kan oordelen. Het gaat dan echter juist over dwalingen, over een lijnrecht tegenspreken van de bijbel, dat ieder onderlegd gemeentelid als zodanig kan onderkennen, en zeker elke ouderling, die volgens het bevestigingsformulier Gods Woord naarstig heeft te onderzoeken.

In een overschatting van de theologie als wetenschap gaat men de dwaling echter verwijzen naar een Raad voor Kerk en Theologie zoals dat in de hervormde kerk gebeurt. Ook de (syn.) gereformeerde Prof. J. v. d. Berg pleitte voor een dergelijk lichaam in zijn kerken.

Maar men gaat dan een verkeerde weg. In plaats van eenvoudig uit de H. Schrift de dwaalleer te bestrijden gaat men deze „wetenschappelijk” met allerlei ingewikkelde redeneringen goedpraten. Daarbij komt dat men hen, die de dwaling willen bestrijden verwijt, dat ze hun tijd niet verstaan. Een wel zeer onwetenschappelijk argument. Men bedoelt dus, dat je in de theologische wereld alleen meetelt, als je met de heersende mode mee gaat.

Zoals we al zeiden, het kan ook goed zijn in bepaalde omstandigheden ook gevestigde predikanten opnieuw te examineren.

Ds Joh. Jansen heeft in zijn Korte Verklaring van de kerkenorde er op gewezen, dat als hier en daar ketterij is ingeslopen, ook predikanten opnieuw kunnen worden onderzocht. Zulk een examen moet dan gaan, over de punten die op dat ogenblik in het geding zijn.

Zo zal men in de tegenwoordige tijd vooral moeten vragen over het bijbelgezag. Ook bij de examinatie van studenten. Velen van hen, die zich voorbereiden op het predikambt in onze kerken studeren aan de V.U. of in Utrecht. En we weten hoe er in Amsterdam over het Schriftgezag wordt gedacht en onderwezen. De cahiers van Baarda, Kuitert, D. C. Mulder e.a. zijn duidelijk genoeg. En aan de Utrechtse universiteit zijn ook barthiaamse invloeden. Er zal op de examens gevraagd moeten worden, hoe men denkt over de antithese. Over de algemene verzoening. Verwerpt men dit denkbeeld duidelijk? Of komt men met vage en ontwijkende antwoorden? Daar mag geen genoegen mee worden genomen.

Veel punten zijn in het geding. Daarom is het in veel gevallen niet voldoende, dat er maar een half uur over de geloofsleer wordt gesproken.

De synode van Middelburg (1581) zeide dat de examens niet licht noch onachtzaam maar ernstig gedaan moesten worden in de bijzonderste hoofdstukken van de christelijke religie **en in die hoofdstukken welke door verscheiden ketteren allermee bestreden worden.** (vetgedrukte van mij, A.).

De kerken zelf zullen examineren.

Mede omdat de hogescholen zo vaak de bakermat waren en zijn van allerlei dwaalleer, is het niet gewenst dat zulk een hogeschool het examen afneemt. En het examen heeft een niet-wetenschappelijk karakter, hoort dus niet op de academie. Joh. Jansen vertelt, dat de kerken vroeger het praeparatoir examen wel aan de universiteit overlieten, maar zij hebben het juist met het oog op de arminiaanse dwalingen aan zich zelf getrokken. Dat was terecht. Daarom is het ook niet helemaal juist dat in de christian reformed churches in de V.S. en Canada dit praeparatoir examen nog in Grand Rapids aan het Calvin College wordt afgenomen. In Kampen nam de hogeschool dit examen ook eerst af, maar de synode van Middelburg (1896) besloot, dat dit daarna zou geschieden door de classis, binnen welks ressort de kandidaat woonde.

■ Geen formaliteit

Het is wel jammer, dat juist in deze tijd nu de examinatie van kandidaten zo broodnodig is, ze in veel gevallen niet aan het doel beantwoorden. De examens worden wel afgenomen, tot op zekere hoogte

gebeurt dit ook zorgvuldig, maar het examen beantwoordde niet aan zijn doel. Mijn ervaringen in de gereformeerde kerken (syn.) zijn dan ook dat een kandidaat die duidelijk schriftcritische ideeën had, zonder bezwaar door de kerkelijke vergaderingen wordt toegelaten. Ook de aanwezigheid van deputaten van de particuliere synode ter classis gaf geen baat. In sommige gevallen waren deze deputaten zelf bijbel-critisch.

Uiteraard was de ene classis getrouwer in het vervullen van haar taak dan de andere. Het is wel gebeurd dat een kandidaat werd toegelaten, die ontkende dat er een paradijs en een eerste mensenpaar geweest is. Er werd echter de bepaling bij gemaakt, dat deze kandidaat, eenmaal in het ambt deze opvatting niet mocht propageren in zijn preken of op zijn catechisatie. Dit gebeurde echter toch, en men stond machteloos. En later neemt de kandidaat een beroep aan naar een andere gemeente en daar maakt men in het geheel geen bezwaar.

Ook gebeurt het wel, dat de examinatoren van het onderzoek een soort debat willen maken. Men gaat een interessant gesprek aan, dat echter geheel vrijblijvend is. Maar dat is de bedoeling niet. Het gaat er om, dat de kerken gereformeerd blijven.

■ Het gaat om onze zaak

Nostra res agitur. Onze zaak is in het geding. Wij hoeven niet te denken dat wij op een eiland leven. We hoeven niet in de waan te leven, dat de geest van dwaling die de hervormde kerk en ook de syn. gereformeerde kerken teistert ons voorbij gaat. De moderne ideeën probeert men ons op allerlei wijze aan te praten. Trouw aan het belijden, eenvoudige gehoorzaamheid aan Gods Woord is voor vele voorgangers en gemeenteleden geen eenvoudige vanzelfsprekende zaak.

Daarom is het goed, dat ook onze kerken heel duidelijke regels stellen voor de toelating tot het ambt van predikant, en voor het verlenen van preekconsent.

Een kerk kan zo maar niet een broeder uitnodigen om voor te gaan in de dienst, als die niet tevoren in de regio onderzocht is. En artikel 17 van de concept kerkenorde onze kerken stelt o.m. ook terecht: „Ook zij, die door een regionale vergadering beroepbaar zijn gesteld, of het recht hebben verkregen een opbouwend woord te spreken, zullen door ondertekening van de Drie Formulieren in die vergadering hun instemming met de leer der kerk betuigen”.

Men heeft wel bezwaar gemaakt tegen zulk een schriftelijke instemming met de belijdenis, en men hoort die bezwaren nog wel. Moet — vooral in de kerk — ons ja niet ja zijn, en ons neen neen? Moet men niet met een mondelinge verklaring genoegen nemen?

Maar men moet zich ook hier door de harde feiten laten leren. Hoe vaak heeft men instemming betuigd met de belijdenis, door b.v. aan het begin van een vergadering daartoe op te staan, terwijl later bleek dat men tegen dit belijden inging?

Een schriftelijke instemming, met de nodige bepalingen hoe men handelen moet bij twijfel ten aanzien van bepaalde punten uit de belijdenis, geeft veel meer houvast en is zeker gewenst.

Dit waren maar enkele opmerkingen. Uiteraard willen we niet ontkennen, dat er veel goede examens zijn, die met vreugde worden afgenomen, waarbij een grote liefde voor Gods Woord en het belijden van de kerk blijkt.

Maar het is goed, dat we ten allen tijde, voor zover het in onze macht ligt, er voor waken dat we betrouwbare voorgangers hebben, opdat de gemeente zij een huis Gods, een pijler en fundament der waarheid.

Boek-bespreking

Dr G. C. van Niftrik,
„De Liefde”;
uitg. van G. F. Callenbach B.V.
Nijkerk;
gebonden; prijs f 14,50.

Dit boekje bevat de tekst van voordrachten die Prof. Van Niftrik voorjaar 1970 voor de NCRV-microfoon heeft gehouden. De uitgave geschiedt mede ter nagedachtenis van de inmiddels overleden hoogleraar.

Prof. Van Niftrik heeft de liefde naar haar verschillende facetten en vanuit diverse gezichtspunten willen belichten: Liefde als mystérie, verlangen en heimwee, dronkenschap, droom, bevrijding, kunst, ontgrenzing, verheerlijking, onmogelijkheid, verzoeking, offer.

Wie de auteur enigszins kent zal geen slap sentimenteel betoog verwachten. Ook dit boek wordt gekenmerkt door vaart en kracht. We maken snelle reizen op het terrein van geschiedenis en literatuur. We vernemen beschouwingen van Plato, Marcion, Dante, Goethe, Sartre, Françoise Sagan, Harvey Cox. De tegenstelling tussen de Griekse „goden” Apollo en Dionysos (orde en roes), de wanhopig diepe liefde van Tristan en Isolde, Dante's verheerlijking van Beatrice, de verhouding van Faust en Gretchen uit Goethe's grootse werk, ... het wordt ons alles in dit betrekkelijk kleine boekje voor ogen gesteld. Zelfs de stier van Potter komt bij ons binnenwandelen, liever gezegd: -stormen!

We vinden in dit boekje tal van mooie en diepe gedachten.

Raak tekent de auteur (22 e.v.), hoe wij gevangen zitten in een puriteinse erfenis: de meer of minder bewuste veroordeling van alwat het redelijk-nuttige te boven gaat, waardoor het „huppen van zielevreugd” uit het leven is verdwenen en wij zakelijk met Judas de uitbundigheid in de zalving van de Here Jezus door de zondares als verkwisting veroordelen. Hoe vaak is op deze wijze

als minderwaardig, zelfs als zondig, bestempeld wat tot het eigene van de liefde behoort!

Scherp wordt de schrijver, wanneer hij een lijn trekt van de ketter Marcion naar de vrome grootvader, die zijn kleindochter niet aan het Avondmaal wil, zolang ze op gezette tijden in het donker staat te vrijen (35 e.v.). De auteur protesteert: „Want de mens is lichaam en ziel, ziel van een bezielde lichaam” (40).

Het is ook zeer te waarderen, dat de auteur (64) aanwijst hoe de liefde van God stuur en richting behoort te geven aan de „gewone” menselijke liefde: „Als het waar is dat de liefde tussen man en vrouw een weerspiegeling is van de liefde tot God en van God, ... dan kan men niet van minnares verwisselen, zoals een mens van jurk of jas wisselt.”

En hoe raak en diep tekent de auteur onze tijd, als hij de tegenwoordige sex-explosie bespreekt onder de titel: Liefde als ... onmogelijkheid (65 e.v.)!

Dit zijn maar enkele tamelijk losse citaten. Maar zo is het met dit boek: Wat ons bijblijft, dat zijn de sprankelende details, niet het verband of het systeem! Men kan ook bezwaren aanvoeren.

Als men de liefde met een zekere voorkeur als dronkenschap, roes, waanzin typeert (22 e.v.) — woorden dus die op zedelijk en logisch terrein ɔndingen aanduiden! — dan blijft men niet staan bij een afwijzing van het puritanisme. De liefde gaat zich dan „revancheren” en ziet, nu haar beurt gekomen is, als een tamelijk soevereine vorstin neer op zaken als

De 'Hulp bij de Bijbelstudie' over De profeet Jona is verschenen!

Het tweede deeltje van de 'Hulp bij de Bijbelstudie' „De profeet Jona” van de hand van Prof. C. Veenhof is verschenen. We wijzen er op dat we velen die het eerste deeltje bestelden moesten teleurstellen, het was na het verschijnen onmiddellijk uitverkocht. Een herdruk voor deze prijs is niet mogelijk.

Bestellingen dienen uitsluitend te geschieden op gironr 575663 t.n.v. G. de Kruijf, Troelstralaan 252, Utrecht. De prijs is: per 1 ex. f 1,75; 5 ex. f 7,50; 10 ex. f 14,—; 20 ex. f 27,—. Elke 10 meer f 13,50.

regel, orde, wet. Hieraan is de auteur niet geheel ontkomen — men zie blz. 34.

Als wij zouden opmerken, dat de liefde van Tristan tot de (getrouwde) Isolde toch echt zonde is, dan beaamt de auteur dat stellig. Toch stellen zijn beschouwingen (31 e.v.) ons ook voor een „keerzijde”: Deze zonde is toch echte liefde. Ook hier weer de vorstin! Het zondige neemt de waarde van deze liefdesgeschiedenis als „leermodel” in het betoog niet weg!

Is de zonde hier niet te zeer een „oppervlakteverschijnsel”? Waarom met een zekere bewondering gezegd, dat Tristan en Isolde hun leven geven voor hun liefde? Is het niet zo, dat ze met hun liefde gekomen zijn onder de macht van een Moloch, die mensenoffers vraagt?

De auteur noemt Eva niet. Maar is het niet zinvol te denken aan de Eva, „die ook haar man gaf en

hij at” (Gen. 3:6)? Daar zien we de liefde als verlangen (naar de ander, de gemeenschap, de „solidariteit”), maar evenzeer als tegenbeeld van de ɛchte liefde, die immers „de ander geen kwaad doet” (Rom. 13:10). De vernietigende „omkerende” macht van de zonde komt te weinig in het boek naar voren.

Hoe kan de auteur stellen, dat de liefde van Tristan en Isolde gelden mag als „zondige weerspiegeling” van de liefde van Christus (32; verwante gedachte op 81/82 ten aanzien van de wellustige Romeinse keizerin Messalina)? Kan men dan de zonde van de liefde „aftrekken”, zoals je de laatste wagon van een trein afhaakt? Blijft er werkelijk „na zonde-af trek” een weerspiegeling over?

Door deze gedachtengang vervlakt het behooft toch min of meer tot een formeel relaas over de liefde-als-verschijnsel-de-eeuwen-door.

Dat er ook andere (en betere) gedachtenlijnen aanwezig zijn hoop ik met het „positieve” gedeelte te hebben aangetoond.

Wat een geweldige bewogenheid — harmonie, disharmonie! — treft ons, als we de liefde beschouwen. Van deze bewogenheid geeft dit boek goede illustraties. Maar het is er ook zelf een illustratie van! Aan het slot wordt I Cor. 13 geciteerd. Een prachtig slot! Na de woelige en roerige zee van het betoog belandt men in de werkelijke haven. En het is niet de geringste verdienste van dit werk van Prof. Van Niftrik, dat we de geborgenheid in deze haven weer scherper gaan verstaan!

Of dit nu het boek is waarop we allemaal juist zaten te wachten...? Ik geloof het niet. Het zal wel — om in de lijn van het onderwerp te blijven — een boek blijken voor de liefhebbers!

H. Smit

Vrees voor isolationisme isoleert

In „Opbouw” van 15.2.1974 verscheen van de hand van ds H. Smit te Den Helder ɛen artikel over de vrees voor isolationisme.

In de kerken buiten het verband zou zich volgens hem isolationisme voordoen, indien een akkoord van kerkelijk samenleven zo gaat functioneren, dat het in een gesprek met andere kerken (bijv. de Chr. Geref. kerken) ɛen struikelblok gaat vormen; wanneer onze kerken zich als het ware binnen haar kerkverband zouden gaan bevriezen.

Om dit isolationisme te voorkomen zouden wij volgens ds Smit de in ɛen akkoord van kerkelijk samenleven vastgelegde regels voor het onderlinge kerkelijke verkeer niet tot grenspalen moeten maken.

„Het al of niet aanvaarden van ɛen kerkelijk akkoord mag geen oorzaak zijn van breuk of verwijdering tussen gemeenten, die ɛén zijn in geloof en belijden.” Deze zin uit het laatste schrijven van de Commissie-Funktionering-Kerkverband aan onze kerken, neemt ds Smit gaarne over. Er wordt daarmee volgens hem de strijd tegen het isolationisme aangebonden. Er wordt op die wijze voorkomen, dat de regels van ɛen kerkelijk akkoord gepromoveerd worden tot grenspalen.

Hoe komt het toch, zo vraagt ds Smit zich af, dat de hang naar isolement telkens weer de kop opsteekt, ook in onze kerken?

Het komt volgens hem voort uit de drang naar vereenvoudiging ɛn beveiliging. „Wij herleiden ɛen diepgaande vraag gaarne tot iets eenvoudigs, iets „objectiefs”, iets, dat je zonder veel denken, zonder geloofsinspanning ook, kunt vaststellen”, schrijft hij.

Inplaats van te onderzoeken wat of wie iemand is, volstaan wij gaarne met ɛen gemakkelijk te verifiëren gegeven, dat dan als spijker fungeert, waaraan wij de last van het onderzoek ophangen. Op deze manier, zegt ds Smit, wordt er veel vernield.

De regels van ɛen kerkelijk akkoord worden door ons gaarne gebruikt om ons tegen aanvallen van binnen uit en van buiten af te beveiligen. Dat kan volgens ds Smit isolationisme in de hand werken.

Ik meen er goed aan te doen tegen de visie van ds Smit op te komen en er enkele kritische kanttekeningen bij te plaatsen. Zijn visie is namelijk bepaald niet ongevaarlijk. Ik doe dit met enige schroom, want ik ben geen deskundige op dit gebied.

Het gaat hier, naar wel bekend zal zijn, om de kwestie van het kerkverband, waarover in onze kerken al veel geschreven en gesproken is. Ik zal dan ook volstaan met de volgende summier opmerkingen.

Ik kan mij niet voorstellen, dat regels, die men heeft opgesteld voor

ɛen kerkelijke samenleving en waarvan vastgesteld is, dat het goede, schriftuurlijke regels zijn, ɛen struikelblok vormen in ɛen kerkelijk gesprek of voor ɛen kerkelijke hereniging. Goede, schriftuurlijke regels zijn voor niemand in ɛen enkele situatie ɛen struikelblok voor wat ook.

Ik meen te moeten stellen, dat het probleem, dat ds Smit stelt, ɛen schijn-vraagstuk is.

Wanneer regels moeilijkheden in bijv. ɛen gesprek tussen ɛen kerkeraad van de Chr. Geref. kerk en ɛen kerkeraad van ɛen Vrijgemaakte kerk buiten het verband geven, dan moeten die regels maar niet te star worden gehanteerd; men moet er als het ware het handje maar mee lichten, zo luidt vrij weergegeven het standpunt van ds Smit. Ik kan mij niet voorstellen, dat dit de manier is om problemen op te lossen.

Het standpunt getuigt ook niet van veel vertrouwen in eigen opgestelde en/of aanvaarde regels. Het komt mij bovenal voor, dat regels, voorkomend in ɛen akkoord van kerkelijk samenleven, de kerk onwaardig zijn, indien er in bepaalde gevallen niet de hand aan behoeft te worden gehouden. Regels zijn overal en altijd bedoeld om te worden nageleefd om ontsporingen of chaos te voorkomen. Vormen zij in bepaalde gevallen ɛen struikelblok, dan wordt het tijd de regels ɛens kritisch te bezien. In de kerk dient dat dan te geschieden aan de hand van Schrift en Belijdenis.

Ik dacht, dat regels van ɛen akkoord van kerkelijk samenleven bedoeld zijn om de kerken te beschermen tegen hiërarchie, in welke vorm dan ook. Ook tegen de hiërarchie van plaatselijke predikanten. Tegen de dominecratie o.m. dus. Bepaalde besluiten worden door de kerken in het gemeen genomen, omdat niet alles aan plaatselijke mensen kan worden overgelaten. Dat zou tot ontsporingen kunnen leiden. Die ontsporingen komen er toch wel, maar door bepaalde besluiten gemeenschappelijk te nemen, zouden de ontsporingen kunnen worden gereduceerd. Ik vind dit ɛen goed en van nuchterheid getuigend standpunt. In de kerk en in de wereld kan men daar profijt van hebben.

Ik ben van mening, dat de vrees voor isolationisme ds Smit juist in de hoek drijft van het isolationisme. Wij isoleren ons door ons niet aan de regels te houden. Wanneer het uiteraard goede, schriftuurlijke regels betreft. Zo hebben de Gereformeerde Kerken in Nedeland de D.K.O. aanvaard als zijne goede, schriftuurlijke regels nodig en nuttig om het kerkverband te onderhouden. De ondeugdelijkheid daarvan is naar mijn overtuiging nog nimmer aangetoond. Men isoleert zich door van die regels afstand te doen of ze in bepaalde gevallen niet toe te passen. Mochten er onjuistheden in die regels gesloten zijn, dan is het tijd de regels opnieuw aan de hand van Schrift en Belijdenis te bezien.

L. van Klinken, Heemstede

Ingezonden

De Redactie gaf aan mijn vriend Buwalda de gelegenheid nog eenmaal kort te reageren op mijn breedvoerige en, naar ik meen, zakelijke beantwoording van zijn Ingezonden van voor enkele weken.

Waarde broeder,

U zult het al wel begrepen hebben: een kerkenverband in bisschoppelijk habijt en dito mijter, hoe fraai ook geborduurd, kan mij niet imponeren.

Diabolie

Het bisschoppelijk kerkenverband wordt door de kerken zelf gecreëerd. In de bitterzoete weemoed van het minderwaardigheidscomplex vertrouwen ze elkaar toe, dat ze zich zo onmachtig voelen: „als we elkaar nu eens tot steun zouden mogen zijn in leer en leven. Een veiligheidsklep is toch in de Schrift nergens verboden. En we zullen elkaar toch geen pijn doen? Uiteindelijk hebben we onze formuleren van enigheid, en de aloude kerkenorde toch?” Maar met dit soort vroomheid heeft de Kerk haar ambtelijke macht uit handen gegeven aan een instituut, dat nu óók de pretentie voert, het Woord Gods te spreken. En met de wederzijdse erkenning is het touwtrekken begonnen. En het Woord Gods klatert door alle heggies hen. Steenrotsen vermorzelt het, wat zullen de brave notabelen daartegen uitrichten, met hun briljetjes voorovergebogen over de onderteekningsformulieren!! Die blijven de eeuwen door waardevast! Fundament en vaandel voor rechters en De „wereld” kijkt toe: vaak veroordeelden. bijsterd, soms ongeïnteresseerd, soms met leedvermaak: „Daar heb je ze met hun „Soli Deo Gloria”. Het „zoutend zout”!

Drie voorbeelden

De volgende voorbeelden lijken mij uiterst geschikt ter illustratie.

Kralingen. Als er geen kerkenpyramide was geweest met het orakel van Delft aan de top, dan zou dat simpele incident plaatselijk zijn afgewikkeld, en nooit zijn verwoestende gang hebben geforceerd door de pas vrij-gemaakte kerken. Maar een broeder, die zich door zijn kerkeraad gepasseerd voelde, moest zijn recht hebben. En toen fladderde er een procedure via de classis etc. tot aan de torenspits van de generale synode. Pressie van deze kriegsraad op de kerkeraad „op het hoogste niveau”. „Gij, kerkeraad, gij zult...”. Een tegenkerkeraad ontstond en kreeg steun. Alle kerken in de hoogste spanning tot in de verste hoeken van het „vrij”gemaakte leven: „Met deze zaak staat en valt „het” verband”!! Artikelen en brochures. „Wijze” mannen afgevaardigd. De dominee gevlucht naar... het vorige synodale verband. Zijn gemeente leek een plantage waardoorheen een oorkaan zijn weg had genomen. En tenslotte een vastberaden kerkeraad van eenvoudige broeders die geen krimp gaven, en verklaarden dat ze zich om des gewetens wil niet zouden onderwerpen aan de eisen van de synode. Een oordeel als: „Toen daar de harde koppen „zacht” waren geworden was de kwestie van de

baan”, is voor mij onaanvaardbaar. Met de feiten in strijd.

Groningen-Zuid. Dat zal je overkomen, dat je dominee niet mag spreken met de kerkeraad van een „ander verband”. En dan doet hij het toch! Die stouterd! Hij wordt om dit feit dan ook... geschorst in zijn ambtsbediening. Dat heeft jaren geduurd, en wee degene, die daartegen protesteerde. Tegen de Open Brief bastte de hel los. Waar resideerde die hel? In de stille censuur van het sluimerende kerkenverband. Maar die een mond kreeg in de kerkelijke bladen. Een gr7te mond. De acoustiek hangt natuurlijk wel af van de horigheid van de lezers.

Kampen. Dat ik zelf meemaakte. Zonder de ruggesteun van het georganiseerde kerkenverband zouden de revolterende ouderlingen die elke kerkeraadsvergadering onmogelijk maakten, zonder pardon zijn afgezet door de bevoegde kerkeraad. Om „het verband” te bewaren is daarmee al maar getreuzeld, zeer tot mijn verdriet. Een boek ware te schrijven over de ellende, ambtsdragere die letterlijk hun leven hebben verteerd, de sluwe intriges van een besloten gesprekskring, door hoogleraren aangemoedigd. En toen heeft het stel, na openlijk verstoren van de eredienst, de wijk genomen: ze begonnen „voor zichzelf”. Daar zingen ze nu de lof des Heeren over: „Ware kerk”!

Conclusie

Voorzeker. De diepste oorzaak van de misère moet in de eerste plaats in de plaatselijke kerken gezocht. Maar dat is dan toch ook hún zaak! Daarvoor heeft toch Christus Zijn eigen ambtelijke dienst ingesteld? Het kerkeverband, waaraan dit recht was toegespeeld, heeft de brand waarlijk niet geblost, maar doen overslaan naar alle aangesloten kerken tot een spannend geding, waarin ieder partij diende te kiezen. Waartoe dit diabolische apparaat opnieuw leven ingeblazen? Het is de levensgrote caricatuur van wat Christus ons voorhoudt in Mt. 18.

Het grijnst met de Absaloms.tronie: „Stelde men mij maar aan als rechter in het land”.

En het wint zijn aanhang uit de pure angst, dat de Kerk Gods uit de geschiedenis zal verdwijnen. Zeker, uit de geschiedenisboeken. Die het moeten hebben van geruchtmakende stukken voor pers en t.v. Voor de Kerk van Christus die haar eigen Koning gehoorzaam volgt, liggen de velden wit om te oogsten. Een toevlucht voor al die dakloze bezwaarden die de zweep van de drijver onderkennen als het eigen werk des duivels.

D. J. Buwalda

Ik laat drs Buwalda graag het laatste woord.

Alleen veroorloof ik mij in reactie op zijn ontboezeming twee opmerkingen.

1e. Hij gaat met geen enkel woord in op wat ik schreef over het christelijke samenleven en samenwerken van kerken die één zijn in Jezus Christus en geen enkele dan Diens macht boven zich dulden.

2e. Wat hij in zijn expectatie ons voorschotelt is een beeld van een radikale en totale ontaarding van dit samenleven en samenwerken. Het heeft niets gemeen met wat uit het Woord en door de Geest levende, vrije en zelfstandige kerken in haar gemeenschapsoefening met elkaar beogen en realiseren. En daarom haten en verwerpen we dat allen met hem ook hartgrondig.

Kerknieuws

Hoogeveen — De kerkeraad heeft onlangs een eerste samenspreking gehad met de Chr. Geref. kerkeraad. Op 28 maart a.s. hoopt men elkaar opnieuw te ontmoeten. Dan zal Ds D. J. A. Brink te Assen een referaat houden over de prediking. Voorts zullen vrijgem. geref. kerkeraadsleden bij toerbeurt Chr. geref. avonddiensten gaan bezoeken in navolging van de chr. geref. kerkeraadsbroeders zonder evenwel de eigen diensten te verzuimen.

LENTE 1974

Vrouwencontactdag Kampen

Uitnodiging aan onze zusters tot bijwoning van de landelijke **Vrouwencontactdag**, die dit jaar D.V. in **Kampen** zal worden gehouden, nu eens in het voorjaar.

Datum: Zaterdag 11 mei 1974
Plaats: Nieuwe Kerk, Broederweg, Kampen
Spreker: Ds G. v. d. Brink uit Zwolle
Onderwerp: Geloven in het jaar 2000.

Kaarten ad f 2,50 per stuk kunnen **tot 15 april a.s.** worden besteld bij:

Mevr. J. Brink-Hendriks,
Cellebroedersweg 17, Kampen
Giro: 3148102.

Wij attenderen er op dat deze uitnodiging ook geldt voor hen, die geen lid van een vrouwenvereniging zijn.

Willen de plaatselijke kerkbodes dit bericht s.v.p. overnemen?

DEN HAM

ZOMERHUISJES TE HUUR

dicht bij bos en zwembad.
Pracht omgeving.

Tel. 05495-1617.

Gevraagd

voor 6-20 of 13-27 juli
VAKANTIEWONING
met 8 slaapplekken
(3 volw., 5 kind.).
Voorkeur: Veluwe (b.v. omg. Apeldoorn) of Utrechtse heuvelrug.

Dr D. Holwerda, De Gast 63,
Zuidhorn, tel. 05940-2690.

Wij zoeken voor onze vriendin, een weduwe van 44 jaar, met nog 2 kinderen thuis, een **liefdevolle, goed ontwikkelde man**, die ook een hartelijke vader voor de kinderen wil zijn.

Moet beslist een Christen zijn die dat ook in de plaatselijke gemeente actief wil beleven.

Wij zijn zelf vrijg. geref. buiten verband.

Brieven onder nr. 8274 bureau „Opbouw”, Slotlaan 220, Zeist.

Psalm 116:

„ik was uitgeteerd,
maar Hij zag op mij neder”

Dankbaar voor Gods genade in zijn leven en in zijn sterven, berichten wij U, dat in Jezus is ontslapen onze lieve vader, schoonvader en opa

MARIUS BOOIJ

Sedert 11 december 1945
weduwenaar van Maartje Verheij

op de gezegende leeftijd
van 83 jaar.

1 Thess. 4:13-18

Almelo,
G. Booi
G. Booi-van Es
Rotterdam,
L. Booi
O. Booi-de Jong
Leeuwarden,
P. Booi
A. Booi-Dijkstra
Delft,
J. J. Velthoen-Booi
P. Velthoen
Kleinkinderen en
achterkleinkinderen

Delft, 2 maart 1974
Van der Kamlaan 6

De begrafenis heeft woensdag 6
maart 1974 te Delft plaats gevonden.

Welzalig hij, die den God van Jacob tot zijn hulpe heeft,
wiens verwachting is op den Here, zijn God. Psalm 146:5

Met droefheid en dankbaarheid geven wij u kennis dat in „Het nieuwe Gasthuis” te Gorinchem door Gods genade in Zijn Heerlijkheid is opgenomen, onze moeder, groot- en overgrootmoeder

ELIZABETH ADRIANA UITENBOGERT

weduwe van C. Roth

op de leeftijd van 82 jaar.

Leerdam,
W. A. Roth
J. Roth-Stek
Delft,
A. van Doorne-Roth
P. van Doorne
Culemborg,
C. Roth
E. C. Roth-v. d. Hoek
Hoogvliet,
J. Booi
Leerdam,
L. Roth
H. Roth-Lemmen
Leerdam,
N. Lemmen-Roth
B. H. Lemmen
Werkendam,
E. van Genderen-Roth
V. van Genderen
Hellendoorn,
A. G. Roth
H. Roth-Klaver
Hoogvliet,
J. v. d. Werf-Roth
G. v. d. Werf
Asperen,
L. Roth
A. Roth-Horden
Klein- en
achterkleinkinderen

Leerdam, 2 maart 1974

Noordwal 7
Corr.adres: Noordwal 36, Leerdam

De begrafenis heeft donderdag 7
maart j.l. te Leerdam plaats gevonden.

Redactieleden

Ds H. Smit
Ds G. Janssen
Drs H. de Jong
D. W. L. Milo
Drs H. E. S. Woldring

Adres van de Redactie

Postbus 7176
te Amsterdam.

Advertenties en druk

Drukkerij
„Steenbergen”,
Slotlaan 220, Zeist.
Tel. 0 3404 - 12452

Abonnementsprijs:

f 22,50 per jaar
f 11,75 per halfjaar
f 6,15 per kwartaal
Buitenland: Europa
en zeepost f 30,—;
Luchtpost f 50,—

Geref. Persvereniging „Opbouw”

Abonnementenadministratie
Rotterdamse Rijweg
174, Rotterdam-8
Tel. 010 - 153535
Giro 40.49.45

Advertenties inzenden tot dinsdagmorgen 10.00 uur.